

LETO
3JESENICE-
FUŽINE

TOVARNIŠKI

VESTNIK

KRANJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE

V fronti gospodarske rasti in procvita Jugoslavije

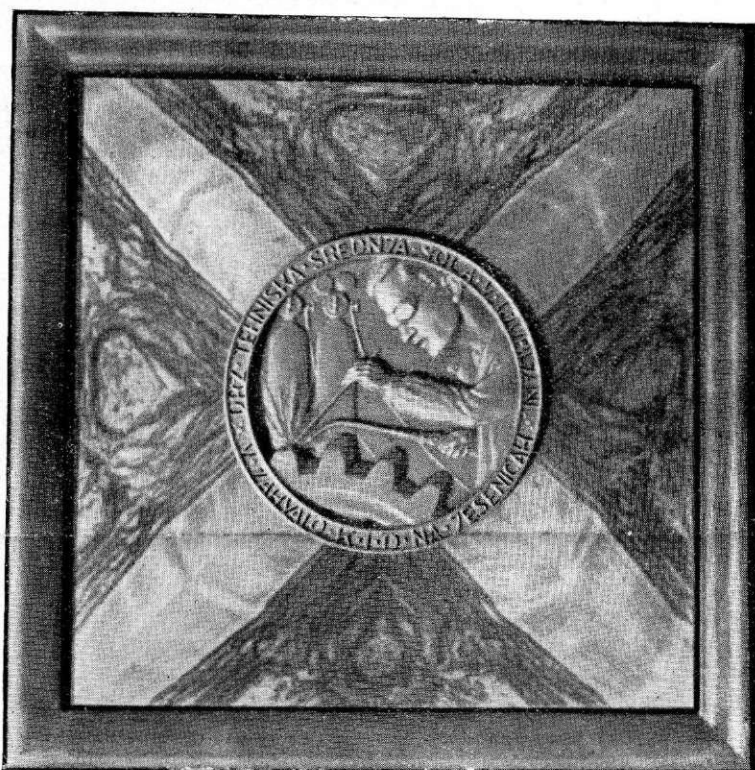
stoje tudi strokovni učni zavodi

V vrsti obrtne in industrijske rasti ter napredka vseh gospodarskih panog v naši mladi državi stojijo tesno združeni z vsemi obstoječimi delavnicami tudi naši strokovni učni zavodi. Prvi in splošni namen strokovnih učnih zavodov je v pripravi sposobnih strokovnih sodelavcev za industrijske, obrtne in trgovske obrate. Strokovni učni zavodi po naši domovini pa imajo poleg tega splošnega namena pri nas še poseben pomen v posebnih nalogah, kajti naša gospodarska delavnost čaka delavcev in oračev iz vrst domačega narodnega strokovnega naraščaja.

Naša jugoslovanska domovina je veliko, še naravnost prazno in nerazorano gospodarsko polje in pred njo leži še vsa bodočnost bogate zemlje in pridnega ljudstva. Treba samo duha podjetnosti, treba preusmeritve od vseh zapravljajočih udejstvovanj k vzgoji za delo k vzgoji za podjetnost in treba strokovno sposobnih delavcev. Gospodarski podvig naše zemlje, gospodarska rast za socialni dobro in kulturni lepota vseh stanov — to naj bi bili cilji vsakega dne, poživljenje delavnosti in podjetnosti pa naša najnujnejša parola.

Strokovni učni zavodi vzgajajo mlade strokovne delovne moči. Dolžnost nas vseh pa je, da pripravimo tem strokovnjakom delo in zopet delo, da jim po končanih skušnjah ne bo treba zagrenjenim in brezposelnim gledati v oblačni dan. Vsi skupaj za gospodarsko rast domovine.

Plaketa Tehniške srednje šole v Ljubljani jeseniški industriji. (Osnutek prof. ak. medaljerja g. Severja)

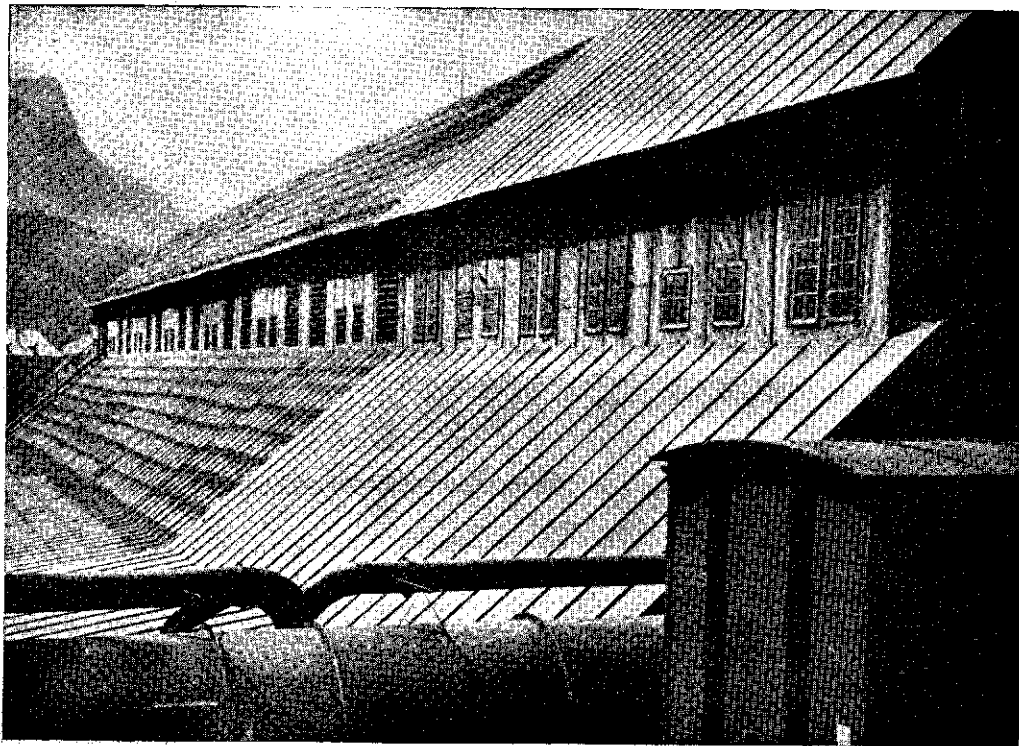
Dela bo vedno več

Podjetnost in delo ustvarjata nove potrebe in potrebe ustvarjajo novo delo

Kadar nastopijo dobe gospodarskega zastojaja, tako zvane krize in ko mnoge delavnosti ustavljajo delo ter odpuščajo sodelavce, prevzame prizadete posameznike in družinske reditelje globoka skrb, kaj bo? Z delom je namreč zvezano preživljanje ne samo tistih, ki delajo, nego številnih družinskih članov in svojcev. S tem, ko delavec izgubi delo, se najprej zaveda, da je izgubil gotovost obstanka in pogled v bodoče dni postane negotov. Ko po zastojaju kake podjetnosti nastopi v javnosti še jadikovanje in tolmačenje, da ni naročil, da ni dela, da je podjetnost zastala vsled pomanjkanja dela, da so bili odpusti izvršeni, ker se mora stalež prilagoditi zmanjšanim naročilom, čutijo prizadeti in javnost, da je prišlo zlo, ki je tako močno, da ni pomoči. Mnoge prevzame strah, kaj bo, če zmanjka dela tudi pri sosedu, če zmanjka dela na splošno, ker enkrat bo vendar dovolj izdelanega in napravljenega in trg več ne bo

potreboval. Psihoza, ki ustvarja dvome v trajnost dela načne velikokrat najbolj pesimistična čustva in takrat je še hujše.

Možnost ustvarjanja javnega mnenja je danes sicer močno. Ne bi bilo potrebno, da bi pesimistično mišljenje živelo niti en dan, če bi takim vprašanjem posvečali več pozornosti. Ni nevažno to vprašanje, kajti zagrenjenost in pesimizem ustvarjata dalje še večje padce najprej v mišljenjih, potem pa tudi v stvari. Toda to možnost ustvarjanja javnega mišljenja prav v tej smeri vsi skupaj malo izkoriščamo, nasprotno: čim bolj je kaj pesimističnega, tem raje tisto zadevo prigravajo. Kot smo že omenili, koliko pisanja, koliko govorjenja posvečamo za najrazličnejše in najbolj nepotrebne stvari med ljudstvom. Psovanje bližnjega, zmerjanje med organizacijami, če le mogoče plotovi med tabori in sovraštvo, če le mogoče davljenje ljudi z najrazličnejšimi mišljenji. Optimizma, navdušenja

Skladišča v Hrenovci

za delo, za lepote, za ljubezen za bodočnost najdemo malo, malo. Redki so tisti, ki so v največjem nezaupanju in v največji setvi in žetvi negotovosti zastavili besedo in pismo in kramp za ustvaritev svetlejših dni, četudi je prav vse odvisno le od teh pionirjev, četudi je vse le odvisno od korajže, od jasnega, stvarnega in pogumnega pogleda v bodočnost. Okrog tistih, ki resnično delajo in ko tudi v lokalnih depresijah ne obupajo, nego iščejo in delajo dalje, se vrti vedno neka megla nergačev, črnogledov in podpihvalcev slabega. Ako bi vsi tisti, ki mesto da izrabijo kak padec ali zastoj v življenjskem in delovnem teku za sejanje zagrenjenosti raje pomagali z ustvarjanjem optimističnega duha, bi bilo vedno manj kriz in bi ljudstvo mnogo hitreje prišlo do splošno boljšega gospodarskega in miselnega obstanka. Primer nesreče naj bi se ne izrabil za tešenje strasti po slabem, nego edinole kot primer, da se iz tistega uči boljše za bodočnost.

Ta ali ona podjetnost se zruši, zastane. Izginejo pogoji. Koliko jih je že zastalo — različnih podjetnosti. V gospodarskem in v stvarnem delu ni sentimentalnosti. Če bi bila podjetnost slinasta, bi ne bila zdrava. Stroj, ali je zdrav in teče, ali pa je staro železo in ni več stroj. V malem so zastoji pogosti, odvisni so od tisočev prilik in neprilik, toda podrobnost ni splošnost. Rekel bo kdo, da se splošnost sestoji iz podrobnosti. No, to je prav, zakaj na svetu je slabih podrobnosti manj kot pa dobrih in nadebudnih, Lahko zakrijejo oblaki travnik, pokrajino, kontinent, a nad vsem tem sije sonce in radi podrobnosti ne obupujmo, nego delajmo.

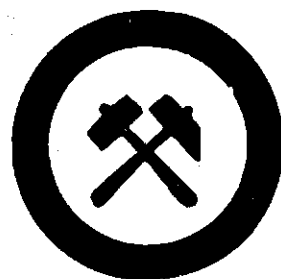
Misel na slabo, osobito pa misel na kako neizbežno nesrečno bodočnost ni upravičena. Nesreča bo prišla le, če jo bodo ljudje sami hoteli in ustvarili. V našem listu hočemo v zvezi s tem omeniti samo eno dejstvo, ki kaže, da stoji pred nami svetla bodočnost, pa če bo med tem še toliko lokalnih katastrof.

Misel, da bo dela zmanjkalo, da je vedno več brezposelnih, da bo nekoč dovolj vsega in nihče več ne bo naročeval, je prazna, je skoro grešna, ker je hudobna. **Prej bo na svetu zmanjkalo ljudi za delo, kot pa dela.** Misel, da se more zaposlenost v nekaterih državah že sedaj vzdrževati samo umetno s kakimi posebnimi pretiranimi deli, je tudi prazna. Dela bo vsak dan več in prej bo zmanjkalo zemlje in surovin, kot pa dela in s tem zaslužka in s tem obstanka. To naj vedo vrste brezposelnih. Če kje trpimo, trpimo slej ko prej radi tega, ker je manj takih ljudi, ki podpirajo podjetnost in več tistih, ki čakajo na to, da bodo drugi začeli. Za uganjanje politike imamo vse polno naslovov, resnih pionirjev dela in podjetnosti pa je malo, a vse živi od dela in podjetnosti. Samo primer: Revne Like ne bo rešila nobena politična konferenca, nobene volitve, nobena razmejitev, noben naziv, nego samo podjetnost, samo podjetnost in delo tam ali drugod. Podjetni ljudje, duh podjetnosti in delo so prve svetle točke v temelju boljše bodočnosti za vse.

Dela bo vedno več in ga nikoli ne bo zmanjkalo. Vsaka podjetnost ga ustvari, vsak podjetni duh ga oživi. Čim več bo na svetu strojev, tem več jih bo teklo, tem več jih bo izteklo in tem več jih bo treba nadomestiti. Poglejmo v kup starega železa pri nas. Vse se vrača na ta kup, vse je treba nadomestiti po gotovi dobi in čim več bo tega, tem več bo treba tvornic, ki bodo delale samo na obnovitvi. Ko je bila na svetu ena električna centrala, je bilo treba čez leta nadomestiti samo eno vrsto strojev, sedaj, ko jih je milijon, je treba nadomeščati z novimi stroji milijon postrojenj. To pri vsakem predmetu, pri vsakem najmanjšem komadu. Ko je bilo na svetu tisoč ljudi, ki so nosili čevlje, so potrebovali na leto tisoč parov čevljev, sedaj ko nosi čevlje milijardo ljudi, jih je treba letno milijardo in milijardo zaponk in milijardo žebličkov itd. Ko je bil na svetu en

pisalni stroj, se je pokvaril samo eden, danes jih pokvarimo stotisoče in treba je stotisoče novih in zopet samo delo, samo za vzdrževanje. Tisoče novih tvornic je treba da samo popravljajo in nadomeščajo izrabljeno in čim več bo porabe, tem več bo treba popravil. Koliko dela bo treba še na svetu, da bo imel vsak to, kar želi, ker bodo želje vedno rasle in za izpolnjenje želj in potreb bo treba samo delati in delati. Če bi na primer danes v kaki evropski državi nič novega več ne napravili, je treba tisoče tvornic in stotisoče ljudi, ki bodo delali samo na tem, da bodo izrabljeno popravljali, kajti kolo časa razje vsak stroj, vsako napravo, vsako materijo in treba je obnove. Danes je na svetu 34 milijonov avtomobilov. Kdo ima danes avto 10 let? Pa recimo čez 10 let bo treba vse to obnoviti in k temu še nove in zopet nove obnoviti. Kmalu bomo delali samo na obnovitvah. Prej bo zmanjkalo surovin, bi človek rekel, kot pa dela, če bi ne razpolagali z zemljo in če ne bi bili večji kemije in končno, če bi vsi izdelki končno zopet ne prihajali nazaj kot stara ropotija.

Ne, dela ne bo zmanjkalo. Kakor hitro bo poživljena podjetnost, kakor hitro bo začeto kako novo delo, bo raslo dalje samo od sebe, zato pa bodi naša največja skrb podpirati duha podjetnosti.

Letos poteče 70 let

od ustanovitve Kranjske industrijske družbe, ki je združila železarsko delavnost visoke Gorenjske, jo ohranjevala, dvigala in vodila do današnjih dni.

Letos torej praznuje svoj jubilej podlaga gospodarskega življenja na tem prostoru slovenske zemlje. Toliko jubilejev praznujemo, gospodarskih prav malo, zato vabi »Tovarniški vestnik« vse sodelavce, prijatelje in znance, da prispevajo iz svojih spominov za oživiljenje in ohranitev kronike dela in življenja velike podjetnosti tekom 70 let.

Dobrodošel je vsak spomin na kakršen koli dogodek iz pretekle dobe. Tisti, ki ste delali pri podjetnosti v preteklih desetletjih, napišite par vrstic, par zanimivosti, da zberemo in ohranimo spomine.

Uredništvo vabi vse, posebno še železarske veterane, da pošljejo dopise najkasneje do 15. julija. Posebno dobrodošle so stare spominske slike iz železarskih postojank (Jesenice, Bohinj, Stare Fužine, Kropa, Tržič, Železniki, Radovna, Savske jame, Moste, Mojstrana itd.).

Zakaj moramo razstavljalati na velesejmu

Pokažimo kako napredujemo, kaj proizvajamo pri domači industriji

Predsednik Zveze industrijcev in podpreds. KID g. Avg. Praprotnik je napisal ob otvoritvi velesejma za javnost pomemben članek. Prinašamo ta važen apel slov. gospodarstvenika dobesedno, da vidimo pomen naše udeležbe na velesejskih prireditvah.

V soboto, 3. junija, se bodo znova odprla vrata na velesejem. Po običajni svečanosti bodo zopet tisoči prihajali, si ogledovat razstavo ter primerjajoč lansko velesejsko prireditev, ugotavljali, kaj je »novega« in »posebnega«. Med obiskovalci velesejma je mnogo takih, ki prihajajo že iz navade, drugi se zopet zanimajo za vsako posameznost, pregledujejo razstavljenе predmete zelo natančno in ne prizanašajo s strogo kritiko. Pridejo pa tudi ljudje z namenom, da kupujejo, in to ne samo iz Slovenije, temveč tudi iz drugih predelov naše države. Vsi ti opazujejo napredek naših sejskih prireditev in strogo ocenjujejo razstavo, predvsem industrijske proizvode. Kako veliko je zanimanje za naš velesejem, dokazuje veliki obisk in živahni promet, ki ga opažamo v velesejskih dneh v našem mestu.

Nobena proizvajajoča tovarna ne bi smela manjkati

Iz navedenega sledi, da bi morala naša industrija za velesejem v Ljubljani pokazati mnogo več zanimanja kakor ga je pokazala do zdaj in ne bi smela med razstavljalci manjkati niti ena proizvajajoča tovarna. Vobče znano je dejstvo, da je Slovenija zaradi agrarne pasivnosti na industrijo nujno navezana in je tako ravno industrija najvažnejši gospodarski faktor v dravski banovini. Okrog 100.000 delov-

nih moči je zaposlenih v industriji Slovenije, kar predstavlja nekaj manj ko 10 % prebivalstva. Okrog 900 milijonov dinarjev znašajo na leto mezde teh delavcev, zaposlenih v raznih industrijskih podjetjih, v rudarstvu, stavbarstvu, v lesni stroki in drugod. Naša industrija se mora zavedati svoje vloge kot najvažnejši gospodarski činitelj v Sloveniji in mora ob takih prilikah, kakor je velesejska prireditev, pokazati, kaj proizvaja, kako napreduje in izboljšuje svojo proizvodnjo. Industrijska podjetja v Sloveniji slovijo kot solidna in tehnično moderno urejena. Njihovi proizvodi so po kakovosti dobri in so kot taki znani po vsej naši domovini. Zato se lahko ponasamo z našo industrijo, pozdravljamo pa tudi vsak napredek in izboljšanje, saj pomeni istočasno tudi izboljšanje življenjskih pogojev našega delovnega ljudstva ter poživljenje trgovine in obrti.

Celo industrije iz drugih držav

Na ljubljanskem velesejmu razstavlja tudi industrija iz drugih držav. Gotovo je, da ne stori tega zato, da bi napravila velesejmu uslugo s tem, da zasede razstavne prostore, ampak zato, ker vidi, da ji je razstavljanje potrebno, če hoče svoje izdelke prodati v naše kraje. Pri tem pride gotovo na svoj račun. Če prvo leto stroški niso bili kriti, računa s tem, da si bo pridobila novih odjemalcev, ki bodo ne le eno, temveč mnogo let stalno kupovali blago in bodo tako izdatki za udeležbo na velesejmu več ko nadoknadili. Pogledjmo samo sejem v Lipskem. Tam tekmujejo vsa nemška podjetja in tudi podjetja iz drugih držav, da si priborijo prostor na sejmišču, kjer potem razkazujejo

svoje izdelke in si pridobivajo novih odjemalcev. Ponosni so na svojo industrijo in njene izdelke.

Seznamimo prebivalstvo s svojimi izdelki

Tako bi morala tudi vsa naša industrija na velesejmu razstavljalati in seznaniti naše prebivalstvo s svojimi izdelki. Pri tem se ne bi smela ustrašiti stroškov, ki so s tem v zvezi, ki pa igrajo le podrejeno vlogo pri koristih, ki si jih podjetja pridobe. Pa tudi naš ponos zahteva, da pokažemo, kaj imamo, kaj proizvaja naša industrija in kako napreduje. Vsega tega se morajo naši industrijci zavedati in tudi s svoje strani vse doprinesiti, da bodo naše velesejske prireditve čim boljše in reprezentativnejše.

* * *

Gojenci kovinarske strokovne šole KID na prvem izletu

Ogled spomenikov, muzeja in velesejma v Ljubljani

Dne 5. junija je priredila kovinarska strokovna šola KID poučni izlet v Ljubljano. Izleta so se udeležili gojenci obeh letnikov. V Ljubljani so si najprej ogledali park pred Glasbeno matico s spomeniki skladateljev, potem ureditev Vegove ulice, monumentalno zgradbo univerzitetne knjižnice, ilirski spomenik in spomenik pesnika S. Gregorčiča. Dalje so si gojenci ogledali ostanke rimskega zidu na Mirju in spomenik izumitelja Ressla pred tehniko. Dopoldne so si ogledali še muzej s spomini in dokazi dela in življenja naših prednikov.

Popoldne so bili gojenci na velesejski razstavi, ki je nudila učeči se mladini mnogo zanimivosti tudi v strojnem delu. Izlet je bil pravo poučno potovanje po kulturnih spomenikih, po zgodovini in po reviji sodobnega dela in je obogatil slehernega udeleženca.

Mojstri KID pred 35 leti

V prvi vrsti sedijo od leve na desno: Tavčar, Domberger, Fritsch, ravnatelj Trappen, Kysslik, Rütther, druga dva nepoznana. V drugi vrsti stojijo med drugimi: Ažman, Korošec, Smrekar; v tretji vrsti: Merlič, Mencinger, Poženel, restavrater Paar, Neumayr in Tavčar. Nekaj imen ni navedenih, ker se jih pri nesilce slike ne spominja

Čitajte

navodila o obrambi pred letalskimi napadi v zadnji, v današnji in v prihodnji številkaš!

H. Fischer, obratovodja, Javornik I.

Sistemi valjarn in njihov razvoj

(Konec.)

Gradnja takšnih posebnih valjarniških naprav je seveda zelo draga in se izplača samo tam, kjer morajo izvaljati v kratkem času zelo veliko množino železa. Običajnim evropskim produkcijskim razmeram bodo za valjanje težkih profilov še v bodočnosti ustrezale naprave, kakršno smo kot primer pokazali v sliki 27., ter ima letno produkcijo 1,2 milijona ton. Tako visoke produkcije tudi Amerikanci redkokdaj prekoračijo.

Če pregledamo ves razvoj valjarniških prog, ki smo ga na kratko opisali, bomo spoznali, da smeri razvoja niso bile vedno popolnoma jasne in da so velike množine različnih zahtev in že postoječih pogojev izdelave vodile do prav različnih rešenj. Nehote se nam vsiljuje domneva, da razvoj še ni končan in da je še mnogo možnosti za napredek in za razna izboljšanja.

Povsod lahko opazamo stremljenje, da bi se z vedno večjo hitrostjo valjanja

zvišala produkcija. To stremljenje pa vodi do tega, da polagoma opuščajo skupinske pogone, ki so jih prej izključno uporabljali. Uvajajo pa pogone za vsako ogrodje posebej, ker se lahko na ta način hitrost valjanja regulira pri vsakem posameznem vtiku.

Oprema valjanja se naj v izbiri pogona, kakor tudi v izbiri ostalih priprav ravna vedno po načinu valjanja in ne kakor je to pri starih progah, kjer se mora način valjanja prilagoditi že postoječim napravam. Kakor smo že prej pokazali, imajo ta nova stremjenja velik vpliv na razporeditev ogrodi pri novih valjarniških progah. Pri teh razporeditvah so bile upoštevane tudi zahteve po vedno večjem mehaniziranju valjanja.

Vrhunec uspeha vseh teh stremljenj so na modernih principih zgrajene proge z ogromno produkcijo in malenkostnim ročnim delom, ki so pripomogle, da so se stroški valjanja občutno znižali.

Dipl. tehn. D. Cerar:

Splošno o plavžarstvu

(Konec.)

Z uporabo pregretega vetra se pospeši taljenje, istočasno pa se zviša produkcija peči. Čim višje so temperature podstavka, tem večja je množina mangana in silicija v grodlju.

Oglejmo si še pot vsipnih snovi od vsipa v plavž pa do izstopa iz njega. Kot že znano, se vsipa v plavž izmenoma gorivo in ruda. Dvigajoči se plini segrevajo rudo ter izženejo iz nje vodo. To območje s temperaturo do 500° se imenuje ogrevalni pas. Vsipek se pogreza vse niže in niže, pri čemer sredina prehitveva obrobne plasti. Ta pas, v katerem vladajo temperature do 800° C, se imenuje izločevalni pas. Tu se prične indirektna redukcija s CO. Ruda prehaja skozi različne redukcijske stopnje, kjer vedno bolj in bolj izgublja kisik ter nastane iz rude železni prašek ali železna goba, ki pa je že metalno železo. Tako nastala ruda z železno gobo prehaja v nižje plasti, kjer so temperature 450—900°, tu se izžene iz karbonatov vsa ogljikova kislina.

Ko se je izvršil razkroj karbonatov, se železo, ki se nahaja še vedno v obliki železnega praška, ob prisotnosti žarečega goriva navzame ogljika ter se ogljiči. Istočasno pa se začne izločevati tudi žlindrotvorne snovi. To območje imenujemo poogljjevalni pas ali ogljišče. Šele potem, ko se je zadostno ogljičilo, se tali železo pri temperaturah, ki vladajo v peči (v talilnem pasu), enako tudi žlindra, ter kapljata oba skupaj v podstavek. Čim kasneje nastaja žlindra, tem dalj časa vpliva indirektna redukcija in tem bolj se železna goba ogljiči.

Pri procesu plavža moramo paziti na razmerje CO : CO₂, ki mora biti praviloma 2 : 1, ter istočasno paziti na temperaturo plavža na žrelu. Če je ta temperatura žrela nizka, je to znamenje, da se je množina CO₂ v plavžnem plinu zvišala, v zvezi s tem pa se zviša tudi indirektna redukcija. Nasprotno temu pa želimo visoke temperature v podstavku peči. Čim višje temperature vladajo v podstavku, tem močnejša je direktna redukcija in tem več se reducira mangana in silicija v železo. Pregreti zrak pospešuje bistveno proces v peči ter ugodno vpliva na porabo koksa, ki se na ta način bistveno zniža. Če pridelujemo železo, ki naj ima malo mangana in silicija, potem temperatura pregretega zraka ne sme biti previsoka. Ravno tako mora imeti veter nizko temperaturo, če je peč majhna. Isto velja za pritisk vetra. Čim bolj fina je ruda in čim večji je premer podstavka, tem večji pritisk vetra je potreben. Če si volimo previsok pritisk vetra, tedaj prehajajo plini prehitro skozi vsipni stebel peči ter oddajo samo en del svoje toplote vsipku in zapuščajo žrelo peči prevroči, kar predstavlja zopet nepotrebne izgube toplote. Na splošno smemo reči, da povečani pritisk vetra pospeši proces do neke gotovo meje, ter radi tega poteka redukcija hitro in enakomerno. Če pa pritisk vetra še povečujemo, tedaj se dogodi, da se zaradi prevročih izstopnih plinov isti v prisotnosti zračnega kisika vnamejo ter nastane žrelni ogenj (Oberfeuer), zaradi česar se ruda prehitro obda z žlindro ter se železo ne more izločati, ker močno ovira redni proces

plavža. Normalni proces imenujemo strokovno »čisti hod« (garer Gang), zaradi različnih motenj pa se isti lahko spremeni v »surovi hod« (Rohgang). Vzroki poslednjega pa so lahko različni: nenakomerni vsipek ali n. pr. enostransko visenje vsipka v jašku, zaradi tega je žlindra bolj bogata na železovem oksidu (FeO) ter temnorjave ali črne barve, ki je prvi znak eventualnega surovega hoda. Važno je hitro ugotoviti vzroke istega ter čimprej podvzeti protiukrepe. Železo pri surovem hodu je vedno težko tekoče in revno na ogljiku (C). Hitro ohlajenje je tudi mnogokrat povod za surovi hod. Če v tem primeru zvišamo vsipek koksa s tem, da mesto ene ponve koksa damo v plavž dve ponvi naenkrat (dodatni koks) se pokaže uspeh tega še le čez 7—8 ur, tako, da moramo podvzeti še druge ukrepe, in sicer: Zvišamo temperaturo vetra kolikor mogoče visoko ter ustavimo delno hlajenje peči (šobnega venca). Če s tem ne dosežemo v kratkem času izboljšanja peči, tedaj vpihavamo pri šobah s posebno pripravo zdrobljen ferosilicij ali kisik. Pri naši peči pa se je izkazalo zelo dobro vzbrizgavanje nafte. Vpihavanje FeSi je posebno koristno pri koksu, ki se preveč drobi, zaradi česar nastajajo motnje v podstavku in pred formami, ter se to uporabi posebno tedaj, če je prizadeta samo ena ali dve formi. Če pa je v podstavku na splošno prenizka temperatura, tedaj je zelo uspešno vpihavanje nafte, katrana in petroleja. Z vpihavanjem imenovanih snovi pa ne moremo preprečiti tvorbe usedlin, poševnega hoda peči in sl. motenj.

Visenje vsipka je zelo značilna in nevarna motnja pri delovanju plavža, kar ima za posledico, da se vsipki ne posedajo enakomerno iz razloga, ker se običajno v sedlu (corsetu) tvorijo nasedline z oboki. Te motnje preprečujemo tako, da nekaj časa pihamo zvišano množino zraka ter nato istočasno za kratek čas zapremo vse drsnike pri zračnih šobah, nakar jih zopet odpremo. Na ta način momentano prekinemo pritisk vetra v peči ter se nastali obok zruši; pri tem pa morejo nastati eksplozije na žrelu peči. Pomagamo si lahko še tako, da pihamo vroči zrak skozi pomožne šobe na oni strani, kjer je obok, ali pa, da pomaknemo žarišče zgorevanja bolj na rob stene. Mnogokrat pa se nasedline na notranjih stenah peči ne dajo drugače odstraniti, kakor da stenc navrtamo ter nasedline z dinamitom razstrelimo.

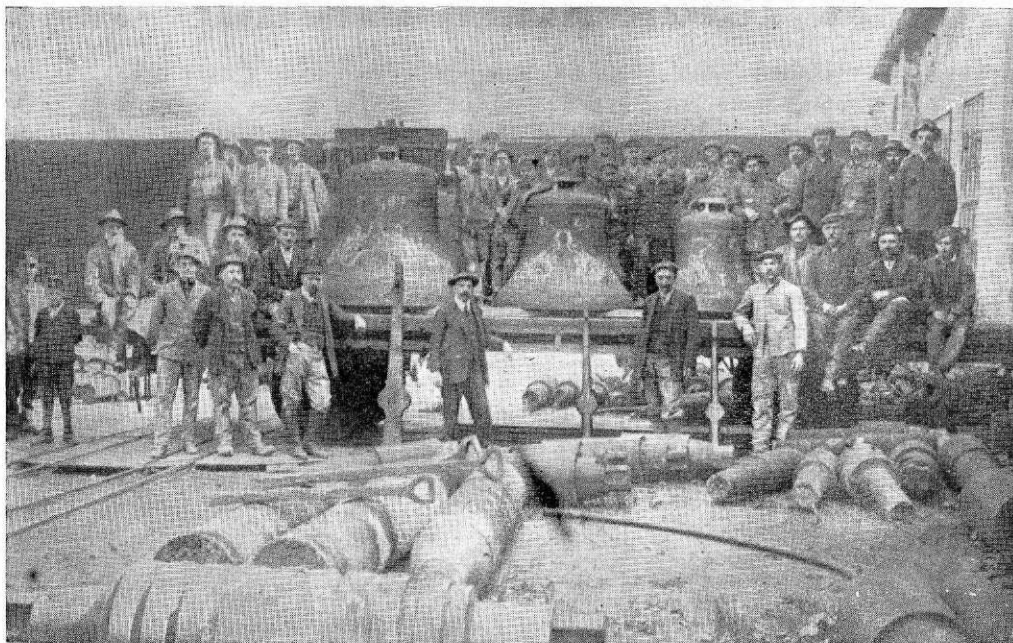
Svinja v plavžu nastane pri ohlajenju podstavka ter je sestavljena iz kovaškega železa. Če je plošnata in ne sega previsoko, tedaj služi kot zaščitno sredstvo proti predoru železa skozi dno podstavka.

Apnena nadloga (Kalkelend) nastopi tedaj, če imamo v vsipku preveč apnenca, tako da je žlindra močna. V tem primeru je zelo koristno takojšnje vpihavanje kremenjakovega peska pri šobah, kar jako ugodno vpliva na žlindro, katero moremo na ta način bistveno zboljšati. Sprememba dodatkov bi v tem primeru prišla prepozno do veljave.

Predor železa skozi stenc podstavka predstavlja veliko nevarnost za neposredno okolico peči, posebno, če nam ni

Kvalitetni izdelki našega delavstva

Ponosna gorenjska železarska podjetnost

Izdelki KID za prvi velesejem leta 1921.

Na letošnji velesejmski prireditvi v Ljubljani smo zopet videli revijo dela in moči vsestranske slovenske podjetnosti. Ta naša ustanova daje priliko, da merimo našo proizvodno moč tudi poleg inozemskih razstavljalcev. V isto vrsto z inozemskimi izdelki smo postavili delo domačih rok, in pogled na to primerjavo je časten. Legitimacija vsestranskega in kvalitetnega dela slovenskega gospodarstva, slovenske podjetnosti in našega delavstva.

Poleg razstav ostalih podjetnosti je bila uvrščena tudi razstava izdelkov jeseniških železarskih delavnic, ki je letos pokazala, da so železarne napravile velik korak naprej k organizaciji in h kvaliteti. Razstava KID na letošnjem velesejmu je pravi mojstrski komad in ena najbolj ponosnih na vsem velesejmu. Prikazano je železarsko delo domače podjetnosti in domačega delavstva na višini, ki bi jo vsestransko občudovali in o njej pisali, če bi bila kje izza mej. Deset dni

so se svetlikala kvalitetna jekla domače železarne v tej gospodarski reviji in dokazovala moč domače proizvodne sile. Res smo po starem običaju veliko več pisali in omenjali vsemogoče inozemske izdelke in opozarjali nanje, kajti tako je bolj »učeno«. Vendar priznanje domačemu delavstvu v železarski industriji ostane tu, četudi listi dela tisočev gorenjskih kovinarjev niti omenili niso.

Posebna novost, ki je naši listi tudi niso omenili, je bila v domačem izdelku varilne žice (elektrod). Za ta predmet smo do sedaj pošiljali v inozemstvo velike vsote denarja. Jeseniška industrija izdeluje sedaj ta predmet v najboljši kvaliteti za vsako potrebo.

Razstava KID je bila prirejena v čisto novi obliki, tako, da gre lahko na vsak še tako razvajan svetovni trg.

NAŠI OKOLIŠKI KRAJI

Begunje

(Dalje.)

Pred nekaj leti so politični spletkarji Begunje priključili občini Lescam, čemur se je upiralo vsaj štiri petine občanov, je vzbujalo vsesplošno nevoljo in Begunji niso prej mirovali, dokler niso zopet dosegli svoje samostojnosti.

Kakor marsikatera gorenjska fara, so tudi Begunje dale Slovencem mnogo odličnih mož, med katerimi gotovo zavzema prvo mesto pokojni nadškof dr. Anton Jeglič. Njegova rojstna hiša pri Pogorevčku na severnem koncu Begunj je prav tako znamenita za nas Slovence, kot Prešernov rojstni dom v Vrbi. Na dan svoje biserne maše, katero je ponovil v domači župni cerkvi, se je od svojih rojakov poslovil s tem, da je v polnem škofovskem ornatu s prižnice omenil razne dogodke iz svoje rane mladosti, ki jo je preživel v tem lepem gorskem kraju.

Nekoč je po nesreči zašel pod mlinско kolo, katero se še danes vrti, in če bi se bilo takrat samo še enkrat zavrtelo, bi zgodovina ničesar ne omenjala o velikem in neustrašenem Slovencu dr. Jegliču. Na krasno urejenem pokopališču je v zidu kapele vdolana plošča, na kateri stoji napis, da tu počivajo starši ljubljanskega škofa dr. Jegliča.

Ni nam treba posebej omenjati, da so tudi Begunje nekoč slovele po svoji močni lesni industriji, žage so pele noč in dan, vozniki so komaj zmagovali prevoz in cesta z Begunj v Lesce je bila razorana. Danes tega ni več, cesta je gladka, prava avtomobilska, voznikov nikjer, sekira počiva, lesni delavci pa so si morali poiskati kruha drugje, po večini v našem podjetju. Kolesarske kroge bo morda zanimalo, da nekateri teh delavcev prevozijo v enem letu okoli deset-tisoč kilometrov, ako računamo sem in tja le po 30 kilometrov dnevno in te delavce iz lepih gorenjskih Begunj naše podjetje vsled marljivosti in točnosti visoko ceni.

Rateče - Planica

Na skrajnem koncu gornje savske doline se še enkrat razgrne vsa lepota planinskega raja, ki je danes, po zaslugi zimskega športa, znan širnemu svetu. Postajno poslopje tega kraja nosi ime Rateče-Planica.

Velika vas Rateče, ki ima okoli 800 prebivalcev, leži na eni strani železniške proge, med tem ko je pod imenom Planica mišljena sloveča dolina Planica. Znano je, da sta se pred leti planinska župnika, Aljaž in Lavtižar prepirala, katera dolina je lepša, Vrata ali Planica. Tedaj je bila premoč seveda na Aljaževi strani za Vrata, kajti v tistih časih je za Planico vedel le kak drzen veleturist, ki je hotel zajahati Jalovec ali pa Ponco.

Nekdaj postaje Rateče-Planice sploh ni bilo, vlaki so vozili mimo, ne meneč se za ljubko vas Rateče ne za Planico ter se ustavili šele tam zunaj, kjer so noč in dan brnele žage, tam, kjer se danes govori drugačen jezik kot pred dvajsetimi leti in se imenuje Fusine-Laghi, torej že na italijanskem ozemlju.

Mična je vas Rateče, ki še danes nosi ono starodavno lice, katero spominja na minule dobre, zlate čase. Ozke so ulice, stavbe nizke, ljudstvo nerazvajeno, skromno, zato pa v poletnem času tudi semkaj tako rad zaide mestni človek, ki ljubi mir, preprostost in pa — nizke cene. Tri sto metrov višje lego imajo Rateče od Jesenic in skoro 600 m višje od Ljubljane. Zato smo prejšnje zime imeli priliko videti, da so iz Rateč vozili led v Ljubljano, kadar so bile doli tople zime in tudi Jeseničani so pili pivo, ki se je hladilo ob rateškem ledu. Dandanes je tudi ta zaslužek skopnel rateškim ledolomcem, kajti ljubljanski gostilničarji si pomagajo z umetnim ledom, Jeseničani pa so se zadnja leta vrgli bolj na vinski »zos«, in konsum piva od leta do leta pada.

Gorskih vodnikov in nosačev je v Ratečah dovolj na razpolago, toda to ni stalen zaslužek, les, ki ga je v vsej okolici obilo, ne gre več v denar, živi pa tudi Ratečani ne marajo v grob. (Dalje.)

mogoče hitro odvesti hladilne vode. Pri tem lahko nastanejo nevarne eksplozije za vso napravo. Proti predoru železa skozi steno podstavka smo brez moči. Odtočni predor železa skozi dno plavža ne predstavlja nevarnosti, ako tam ni vodo-hladilnih naprav; v tem primeru se tvorijo velike množine vodika ter nastajajo eksplozije, ki morejo zrušiti ves plavž.

Ogenj na žrelu nastaja zaradi previsokih temperatur na žrelu. Redukcijski proces je znatno potisnjen proti žrelu, kar običajno povzročajo nasedline, ki močno zmanjšajo presek peči. V tem primeru zmanjšamo ali celo popolnoma opustimo fino rudo ter vsipljemo zaporedoma dve košari kosovne rude, s čimer znižamo temperaturo kološe. Pomagamo si tudi tako, da polivamo gorivo, vendar v tem primeru ne smemo v vsipku imeti apna.

Ing. Stanko Dimnik, Ljubljana:

Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi

(Dalje.)

Izguba imovine bi bila za begunce še najmanjše zlo. Najhujše je prišlo za tem, ker so begunci neutrjeni in preveč izpostavljeni fizičnim naporom, dežju, mrazu in gladovanju navadno podlegli epidemičnim boleznim, ki so jih včasih do kraja pokosile. Bolje so odrezali navadno oni, ki so do skrajnosti vzdržali na svojih domovih in si ohranili vsaj zdravje in življenje, četudi jim je bil morda dom požgan ali porušen.

Da pa bi moglo prebivalstvo vztrajati na svojih mestih, mora biti poučeno o vseh nevarnostih, ki mu prete od sovražnika iz ozračja, mora poznati načine kako se pred takimi neprijetnostmi zavaruje, mora poznati organizacijo reševalne in gasilne službe, itd. Predvsem pa mora prebivalstvo in tudi oblastva preskrbeti za posebna javna zaklonišča, kakor tudi za manjša zaklonišča v posameznih poslopih, ki bi nudila varnost pred bombami, plini in predvsem tudi drobci šrapnelov in izstrelkov lastnega topništva. Nujna potreba je, da se vsak prebivalec skrije že takoj ob pričetku napada v zaklonišče in ne izpostavlja s tavanjem po ulicah, da bo ranjen ali celo ubit.

Zasilno utrditev in ureditev hišnih zaklonišč za vsako poslopje bi morala oblastva pospeševati če že ne zahtevati in vsak hišni lastnik bi moral takoj pričeti s pripravljanjem takega prostora. Same plinske maske ne bodo obvarovale prebivalstva pred nevarnostmi, katerim bo v morebitni vojni izpostavljeno. Največkrat bomo zaznali za letalski napad z alarmiranjem komaj nekaj minut pred napadom, ali pa celo šele tedaj, ko bodo bombniki celo že iztresali svoj tovor na nas, in ne bo več časa, da bi tekli do najbližnjega javnega bombnega zaklonišča. Prepričati moramo vsekakor vsako pohanjanje po ulicah v trenutkih letalskega napada, ker bodo drobci letalskih bomb, zračni pritisk eksplozije takih bomb in predvsem drobci izstrelkov lastne aktivne obrambe ogrožali življenje vseh povsod. Zato je treba oskrbeti bombna zaklonišča v vsakem poslopiju za vse hišno prebivalstvo, enako tudi za delavstvo v tovarnah, učence v šolah, uradnike v uradih itd. Javna zaklonišča naj bi služila le onim, ki bi jih napad zalotil na ulici.

Večina evropskih držav določa in odreja vse potrebno za ozračno obrambo s poukom, izdajanjem navodil, zakonskih predpisov itd. V naši državi imamo tako uredbo o zaščiti pred ozračnimi napadi šele od 15. aprila t. l.

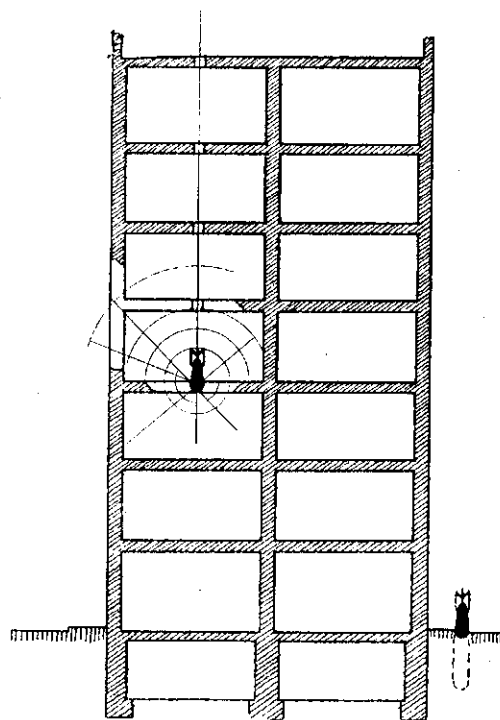
4. Kakšne letalske napade moremo pričakovati v bodoči vojni?

V vrsti predavanj Komiteja tehn. dela bo ta snov obširno obdelana v posebnem predavanju in podajam zato tu samo kratek pregled.

Sovražna letala bodo spuščala na naša naselja:

- a) rušilne, razdiralne ali briznančne bombe,
- b) plinske bombe,
- c) zažigalne bombe,
- č) morda tudi še bakterijske bombe.

a) **Rušilne ali briznančne bombe** so normalno 10 do 300 kg težke, izjemoma celo do 1800 kg. Take izredno težke bombe so namenjene za posebno važne cilje, kot so to n. pr.: mostovi, pristanišča, ladje, municijska skladišča, letališča, želez-

Slika 1

Težje rušilne bombe prebijejo zaporedoma več stropov, in če so tempirane, eksplodirajo šele v notranjosti poslopja. Vendar moremo vsaj strop nad kletjo s podpiranjem itd. toliko ojačiti, da imamo tam varno zatočišče tudi pred najtežjimi bombami.

niška križišča itd. Za polnitev rušilnih bomb uporabljajo največkrat trotil (trinitrotolnol), ki je izredno učinkovito razstrelivo. Urejene so dosti zamotano in sicer tako, da se razpočijo že takoj ob priletu na trd predmet, ali pa so tempirane na razstrelitev do 30 sekund kasneje, ko so udarile ob trda tla. Tempirane bombe so nevarnejše, ker prebijejo najprej streho in morda še nekaj stropov in eksplodirajo potem šele v notranjosti poslopja.

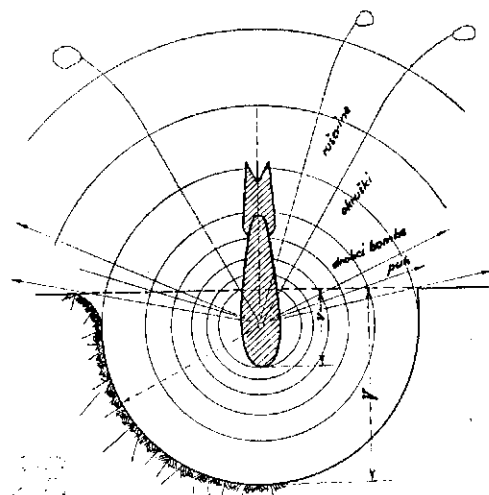
Bomba, ki jo letalo izpusti, ne pade kar navpično na zemljo, temveč leti v črti parabole naprej in prileti na zemljo lahko tudi več kilometrov oddaljeno od one točke, kjer jo je letalec odklopil letalu. Na bombo ne vpliva samo brzina, s katero letalo leti, temveč tudi veter, ki jo močno zanaša od smeri prostega padanja. Letalec bi zato mogel cilj zanesljivo pogoditi samo tedaj, ako bi letel nizko

nad napadenim krajem, to je v višini 100 do 200 m. To je mogoče zopet samo tedaj, ako napadeni kraj nima organizirane aktivne obrambe s topovi in strojnimi ali celo še z letali lovci. Aktivna obramba prisili sovražna letala h gibanju v višini 4 do 8 km, in bombe, ki jih sovražnik iz takih višin spušča, padajo povsem poljubno v obkrožju več kilometrov. Za pogoditev posebno važnih ciljev, n. pr. ladij, si pomaga letalec s strmoglavim letom (pikiranjem), ki podeli bombi smer naravnost na cilj, a je tak drzen let združen z velikim tveganjem.

Trotil je drago razstrelivo, en kilogram stane nekako 100 din, in so zato rušilne bombe jako drage. Smrtonosni tovor enega samega letala stane do 100.000 ali celo 200.000 in več dinarjev. Vsak letalski napad stane napadalca milijonske vsote še tedaj, če ne upoštevamo izgube letal.

Z ozirom na velike stroške, ki jih zahteva letalski napad, kakor tudi z ozirom na večje tveganje izgub, se bo sovražnik čul napadati kraje, za katere bo ugotovil, da imajo dobro urejeno pasivno ali celo aktivno obrambo. Prav posebno bo iskal sovražnik one kraje, ki ne bodo imeli niti vojaške obrambe s protiletalskimi topovi, niti ne pripravljenih bombnih zaklonišč. Begajoče, preplašeno prebivalstvo bi iz letal kosili kar s strojnimi.

Odvržena bomba se zarije v tla s svojim zamahom, to je s probojno silo od prostega pada. Ko se nato bomba razpoči, se utor v zadetem predmetu ali tleh še poveča s poglobitvijo in razširjenjem. Odstrelki in okruški predmeta, drobci

Slika 2

Za globino v se bomba zarije v trda tla s probojno silo prostega pada. Globina v utora nastane od eksplozije bombe.

bombe in puh eksplozije povzročijo občutno škodo še vsej sosesčini. Poizkusi so pokazali, da je bomba, ki je pravokotno priletela na betonsko ploščo, se vanjo zarinila:

BOJ PROTI NEZGODAM

Nezgodna statistika

Dne 25. maja t. l. je bil razobešen pri glavnem vratarju na Jesenicah oziroma Javorniku po en okvir, v katerem je razvidna nezgodna statistika posameznih obratov, in sicer onih nezgod, pri katerih je bila potrebna zdravniška pomoč za pretekle tri mesece, in to za tekoči mesec ter zadnja dva meseca pred njim. Iz barvnih stebričev (vsak mesec ima drugo barvo) je razvidno gibanje nezgod. Ti stebrički kažejo absolutno število nezgod, t. j. za vsako nezgodo se vstavi ena ploščica. Ploščice je troje vrst in to po obsežnosti nezgode.

☒ = I. in pomeni smrtno nezgodo,

☐ = II. in pomeni težjo nezgodo, pri kateri traja zdravljenje nad 3 dni,

☐ = III. in pomeni lažjo nezgodo, pri kateri traja zdravljenje manj kot 3 dni.

Lahke nezgode, to so one, kjer ponesrečenec ne potrebuje zdravniške pomoči in se ga samo obveže na rešilni postaji, iz te statistike niso razvidne.

Kakor že omenjeno, kažejo zgornji stebrički le absolutno število nezgod, to se pravi, obrat z velikim staležem ima več, obrat z majhnim številom posade pa manj nezgod. Pravilno razmerje nezgod nam kažejo le spodnji stebrički, ki jih izkazujejo v odstotkih staleža, to se pravi v istem razmerju.

Tabela prav spodaj pa nam kaže absolutno število in odstotke nezgod od staleža vseh obratov skupaj za pretekle mesece od 1. januarja dalje.

★ ★ ★

F. Thuma:

Dopolnila k pravilniku o nadzorstvu lokomotiv

V »Službenih novinah« kraljevine Jugoslavije, števil. 117—XXXVIII, z dne 27. maja 1939, so izšli popravki in dopolnila Pravilnika o tehničnem nadzorstvu nad parnimi lokomotivami in parnimi motornimi vozili, ki niso v eksploataciji državnih železnic, števil. 45.

Na kraju toč. 1., čl. 7. se doda nov (tretji) odstavek, ki se glasi:

»Za predkurjaško službo na parnih lokomotivah privatnih železnic se zahteva izpit za predkurjača za državne železnice ali izpit po odredbah tega člena za predkurjača dotične vrste proge. Položeni izpit za predkurjača je pooblastilo za

opravljanje in posluževanje lokomotiv izključno v premikalni službi.«

Na kraju čl. 7. se doda nova točka:

»7. K izpitu za predkurjača privatnih železnic javnega, odnosno brez javnega prometa, se lahko pripusti oseba, ki izpolnjuje sledeče pogoje:

a) položeni izpit za kurjača dotične vrste proge in

b) najmanj 2 letno kurjaško službo po položenem kurjaškem izpitu.«

V členu 8. se uvrsti nova točka 5., ki se glasi:

»Pri izpitu za predkurjača privatnih železnic javnega in brez javnega prometa, mora kandidat pokazati dovoljno znanje iz sledečih predmetov:

Zakon o železnicah javnega prometa;

Tehnično policijski predpisi o parnih lokomotivah odnosno tehnični pravilnik za vozna sredstva;

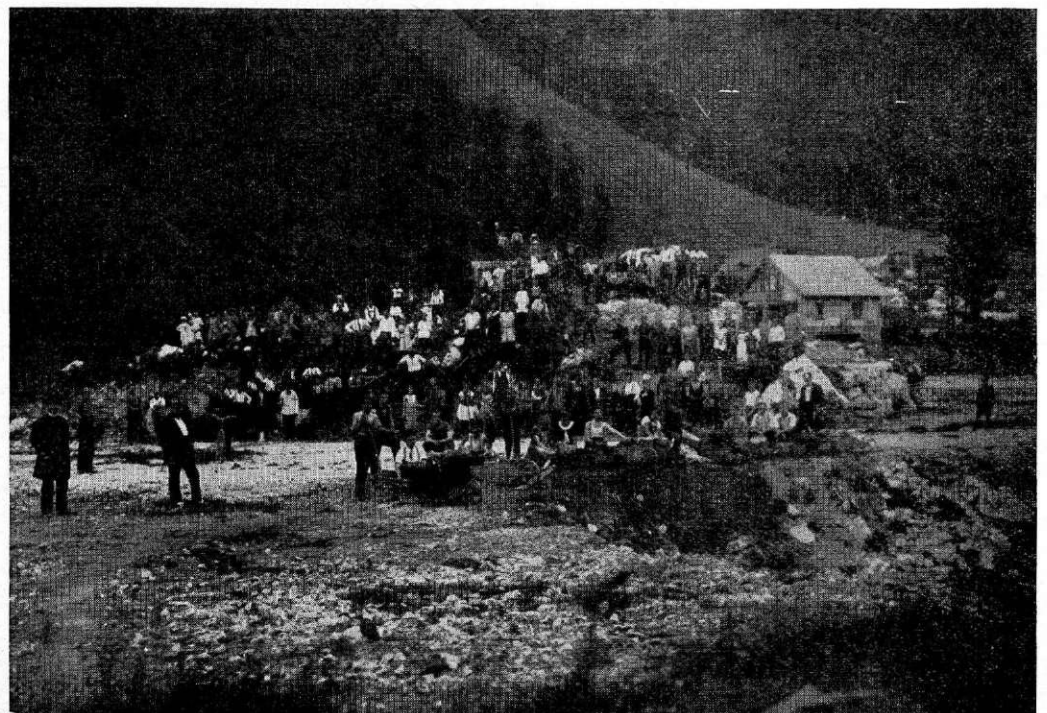
Predpisi za odstavitve sposobnih lokomotiv in tenderjev;

Poznavanje zavor, ki se uporabljajo na dotični vrsti privatnih železnic;

Detajlno poznavanje lokomotiv, njenih kotlov in naprav na istih in praktični izpit: opravljanje in posluževanje lokomotiv v premikalni službi.«

K prednjim popravkom in dopolnilom Pravilnika nekoliko pojasnila: Vsaka železniška uprava si mora oskrbeti za prevoz večje količine tovora, ki nastane v gotovi dobi ali od časa do časa, dovoljno rezervo na vozilih in osebju. Najteža je v tem pogledu oskrba rezervnih strojevodij. Za take primere in za gotovo službo je železniško ministrstvo omililo strogosti predpisov za polaganje strojevodskih izpitov. Gotovo službo strojevodje, t. j. izključno premikalno službo na postajah, lahko opravlja po teh novih predpisih predkurjač. Z navedeno spremembo Pravilnika je železniško ministrstvo dovolilo tudi privatnim podjetjem, da si lahko oskrbe za premikalno službo v tvornicah rezervne strojevodje iz staleža starejših kurjačev, ki pa morajo položiti izpit za predkurjača iz predmetov nove točke 5., člena 8., Pravilnika o tehničnem nadzorstvu nad parnimi lokomotivami št. 45.

Prostovoljno delo za splošno korist naroda

Slovensko ljudstvo je še poleg vseh davkov in obveznosti mnogo žrtvovalo za splošno korist. Darovi in kuluk iz naroda so gradili mnoge koristne ustanove po naši domovini. Slika prikazuje prostovoljno delo, ki je zgradilo lepo stavbo Krekovega doma na Jesenicah tam, kjer je bila prej kamenita planina in ruša

pri 50 kg težki bombi 50 cm = v
pri 100 kg težki bombi 62 cm = v
pri 300 kg težki bombi 76 cm = v
pri 1000 kg težki bombi 108 cm = v

Od eksplozije bombe so se globine v povečale na V in sicer zaporedoma na V = 82, 97, 149 in 227 cm. Globina in učinek porušitve ne narašča torej v enaki meri, kot raste teža bombe.

Navedene številke, ki kažejo, da n. pr. 300 kg težka bomba prebije 1,5 m debelo betonsko ploščo, nas ne smejo preplašiti, zakaj navedeni iznosi veljajo le tedaj, če je priletela bomba pravokotno na dotično betonsko ploskev. To bi bil pa le izjemen primer, ker bomba navadno udari na zemljo pod poševnim kotom 60 do 80° od vodoravnice merjeno. Pri poševnem udaru se probojnost bombe zelo zmanjša ali pa celo jo ploskev izpodbije in bomba se razpoči oddaljeno od dotičnega mesta. To lastnost lahko zelo ugodno izkoriščamo v našo obrambo na ta način, da nad zaklonišči namestimo poševne betonske plošče, spodaj dobro podprte in podložene, ki bombo odbijejo v stran. (Dalje prih.)

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancem, šefom, tovarišem in sodelavcem, ki so kakorkoli počastili spomin umrlega

JAKOBA LANGUSA,
nadmojstra KID,

se tem potom pristrčno zahvaljujem. Posebna zahvala častiti duhovščini, zastopstvu ravnateljstva KID, darovalcem ven-
cev, tovarišem, Krekovi godbi in pevcem
Prosvetnega društva ter vsem, ki ste ga
spremili na njegovi zadnji poti na njivo
večnosti.

Soproga
in ostalo sorodstvo

Za naše gospodinje

Češnjev kolač iz vzhajane testa.

Iz 10 dkg presnega masla, 1 jajca, 20 dkg
moke, 2 dkg vzhajane kvasa, nekoliko soli,
sladkorja in mlačnega mleka naredimo mehko
testo, ki naj vzhaja. To testo denemo potem
v dobro namazano pekačo, nanj pa potresemo
črnih češenj, nekoliko sesekljanih mandljev in
sladkorja, pa pustimo, da še enkrat vzhaja.
Preden denemo kolač v pečico, ga pokapamo
z raztopljenim presnim maslom. Ko je pečen,
ga zrežemo na štirioglate rezine ter serviramo
gorkega ali pa mrzlega.

Jagodove rezine.

Tri rumenjake, 18 dkg presnega masla, 18
dekagramov sladkorja, 12 dkg moke, 6 dkg ne-
olupljenih zmletih mandljev, sok in olupek od
polovice limone in žličko ruma dobro vme-
šamo in pridenemo potem še trd sneg od treh
beljakov in noževo konico pecilnega praška.
To zmes namažemo na dobro pomazano pe-
kačo in spečemo. Ko je testo pečeno in
hladno, ga obložimo z osladkano raztepeno
sladko smetano, ki smo ji primešali rdeče ja-
gode, in ga razrežemo na rezine. Namesto
smetane naredimo lahko tudi trd sneg, kate-
remu primešamo vaniljevega sladkorja in nato
še rdečih jagod, ga namažemo na testo in po-
stavimo še enkrat v pečico, da se sneg strdi,
potem ga pa narežemo na rezine.

Sladoled.

Goste je treba pozimi pogreti s čajem,
poleti pa pohladi z mrzlim sladoledom. Ker
se dober sladoled ne dobi povsod, je dobro,
če si ga zna današnja praktična gospodinja
pripraviti sama.

Za pripravo sladoleda vzamemo kovinasto
posodo, ki ima tesen pokrovček z držajem, na
primer kako kanglico za mleko.

Maso, ki je pripravljena po receptu za
sladoled, stresemo v to posodo, pod pokrov
pa položimo še pergamentni papir, pomazan
z maslom in zapremo posodo, tako da voda
od ledu ne more priti vanjo.

V večjem loncu pa pripravimo zdroblje-
nega ledu, kateremu dodamo precej navadne
soli. Čim več pa je soli med ledom, tem prej
bo masa v kanglici zmrznila.

Ob straneh kanglice privežemo dve vrvi,
da sladoled lahko vrtimo okrog v loncu z le-
dom, čim hitreje vrtimo, tem prej je sladoled
gotov.

Sladoled se pripravi tako: liter mleka,
140 g sladkorja in pol ige vanilije postavimo
na štedilnik, da prevre.

Posebej prevremo v mleku še žlico man-
darina, ali pa žlico rižve moke. Lahko pa
napravimo sladoled tudi brez mandarina in
brez rižve moke.

Ko se vse to lepo ohladi, zlijemo skupaj,
dodamo tri rumenjake in žlico surovega ma-
sla, četrt litra kavinega ekstrakta, četrt litra

sladke smetane, dobro premešamo, dodamo
nazadnje prav narahlo še sneg iz dveh be-
ljakov in postavimo na led, da zmrzne.

Sladoled serviramo z vafeljni ali pa z do-
mačim pecivom.

Malo kozmetike

Negovanje las.

Preden si umiješ glavo — vsaj enkrat na
mesec — se oteri po glavi s toplim olivnim
oljem. Toplo olje pride globoko v kožo, hrani
lasne korenine in poživlja krvni obtok.

Lase dobro okrtači vsaj po enkrat na dan,
in sicer v obratni smeri kakor leže.

Če si ponoči slabo spala, pa hočeš biti
zjutraj v obraz sveža, oteri vse telo z moko-
ro, ožeto frotirko. Nato ga odgrni še s kolonjsko
vodo in zgleda z lojcem.

Gospodarske novice

Nemčija kupuje drva v Braziliji. Po spo-
razumu bo Brazilija dobavila Nemčiji zaenkrat
150.000 kubičnih metrov drv.

Nov rudnik železa na Šar-planini, nedaleč
od Uroševca. Rudnik je že v obratu in je v
domačih rokah. Ruda vsebuje nad 40 % že-
leza. Za sedaj dobivajo tam le okrog 3 vago-
nov rude dnevno in jo prodajajo na Madžar-
sko.

Naš cement za Španijo. Jugoslavija pro-
daja cement v Španijo že več let. Sedaj de-
lajo na tem, da se zniža uvozna carina in da
bomo še več prodali. To so same koristne
stvari, bolj važne od tega, kdo bo predsednik
te ali one politične vaške grupe. Ljudje bodo
delali, kraji prospevali.

Italija bo industrializirala Abesinijo. V
kratkem bo v Abesiniji ustanovljena tekstilna
industrija z nad 10.000 vreteni. Istočasno bo
ustanovljena tozadevna šola, tako, da bo de-
lovna moč domača in cenena.

Nova visoka peč pri Prijedoru. Združenje
livarn Topusko je pričelo z delom na novem
železnem rudniku blizu Prijedora. Ugotovili
so, da je kvaliteta železne rude enaka kot v
Ljubiji. V kratkem bodo baje ob rudniku
zgradili visoko peč. Seveda tu ne smemo mi-
sliti na visoko kot je naša, ki je ena najmo-
dernejših in racionalno izkoriščena.

Poljska proizvaja nov proizvod »gazin«. Proizvodnja prirodnega plina znaša na Polj-
skem letno nad pol milijarde kubičnih metrov
na leto. Poljski kemiki in gospodarji so pri-
čeli sedaj proizvajati prirodnimi plini v tekočem
stanju. Zadeva se lepo obnese.

Madžarska solata v Nemčiji. Na plodni
madžarski zemlji uspevajo krasni obsejni vr-
tovi. Sedaj bodo posejali cele pašnike solate,
ki jo bodo izvažali v Nemčijo. Dobra misel,
malo dela, precej zaslužka, kajti solata raste
kot trava.

Povečanje potrošnje železa v Romuniji.
Čim večji je konzum železa, tem večja zapo-
slitev v metalurški industriji. Toda poleg tega
znači povečanje porabe železa tudi večjo in-
dustrializacijo države, zvišanje delazmožnosti
vseh gospodarskih panog in zvišanje standar-
da življenja vseh stanov ljudstva v državi. Pri
nas znaša potrošnja železa letno na osebo
le 19 kg.

Povečanje produkcije jekla in železa v
Angliji. Meseca marca je bilo v Angliji v
obratu 95 visokih peči, medtem ko je bilo še
decembra meseca lani v obratu samo 78 viso-
kih peči. Vidi se, da je mogoče porabo železa
zvišati tudi še v Angliji, četudi znaša že preko
200 kg letno na osebo.

Nemčija ponuja posojilo v blagu za 200
milijonov nemških mark, t. j. okrog 3 mili-
jarde dinarjev. Posojilo bi bilo mišljeno in
dano za dobo 10 let. To se z drugimi beseda-
mi pravi, da želi Nemčija pri nas tekom 10 let
prodati za 3 milijarde razne robe. Ponudba je
prispela v Beograd.

Gospodarski krah na Slovaškem je sicer
samo ob sebi razumljiv, kajti samo zastave in
shodi ne zadostujejo za gospodarsko življenje.
Zaradi pomanjkanja deviz je moralo ustaviti
več tvornic, ki so pod Češko lepo uspevale.
Nadejajo pa se, da bodo z novimi gospodar-
skimi sporazumi prišli na zeleno vejo. Slovan-
skemu ljudstvu vso srečo, slabim politikom:
uživajte rezultate razdvajanj.

Za dobro voljo

Letovišcar: Koliko stane pri vas soba?

Hotelir: V prvem nadstropju 40 dinarjev,
potem pa v vsakem nadstropju 10 dinarjev
manj.

Letovišcar: Dobro, potem mi dajte sobo
v četrtem nadstropju.

»Janezek, nikar se zmerom ne igray s kla-
divom. Lahko se udariš na prst in potem bo
joj«, svari mati svojega sinka.

»O, kar brez skrbi bodi, mamica, saj že-
blje zmerom Breda drži«, se odreže naidebudni
sinko.

Avstrijski cesar Jožef, sin Marije Terezije,
je vprašal nekega mladeniča, ki je bil na las
podoben njemu, ali je bila morda kdaj njegova
mati na Dunaju.

Ne, je odvrnil mladenič, pač pa moj oče

A: Ko je bio poslednji pretsednik Češko-
slovačke?

B: Ha-ha!

A: Pa nemoj, da se mi smiješ.

Kako je mogoče, da si tako razrezala
pnevmatiko, Irena?

Čez steklenico sem peljala.

Pa je nisi prej videla?

Ne, možak jo je imel v žepu...

Iskrenost.

Pomislite, moja lastna žena mi je rekla, da
sem osel.

Zakaj se vendar razburjate radi tega. V
zakonu mora vladati vedno iskrenost.